

Ederraren eta izanaren landetan

Luis Maria MUJICA

A.- HITZAREN ALDARTEAK

Zuk egina...

Zuk egina gehiegi
nahiz ukan zailtasun,
niregandik zagoz urrun
uharte bat baizendi,
halako sentimen andi,
ah, zenbat zaidan astun...

Existenzialista

Izateak eta izanak
berezi den garrantzi,
izateak, halabaina,
aurretiko prestantzi,
baina *izana* ta *izatea*
gauza beraren zati.

Esse est percipi

Hau bear dut ezagutu,
bestea alboan utzi,
ezagumenaren tentuz
ingurumena hatzi,
ens delakoak ez du funts
onik *ohartuz* baizik...

Oraindik ez dakit zer den...

Oraindik ez dakit zer den
bihotzaren hats hori,
bizitzak hainbat dastamen
zentzuen betegarri,
bai honi, bai besteari
damaiot nik hautamen...

Aintzin zeroa

Giza pentsamenak, ziur, ez daki
zer den *hutsa* ta zer barne zeroa
-aspaldi zaidana ezkutukoa-,
lehia hortan badut zertan ari.

Izaki guztien goiko Jainkoak
den guztia zuen hutsetik egin,
gauza bakoitza bere goitar soan
oso bat-beraren bihurtu mozkin.

Zeroa haste hutsaren ahalaz
osoa itzulita, aldi berean
eza ta *osoa bata* bailiran.

Batean dena, orobat, bestean
da nola lurrean ortzean hala,
hutsaren giltzaz *osoa* nik ukan.

Oteizaren haitzaren hitza

Haitzari zenion eman
biribildura
-goranzko gura-,
gora eta gora, otzan,
hartu sendo altura,
ortzearen bizkarrean,
oro urdin zan...

Olerkiotan bildua

Olerkiotan -ze hala dut gura-
guztia xume, oro asmo bortitz,
haur eta gazte aldiko lotura
bilakatu zaida, berriro, neurtitz. .

Urte haietako barne ardura
batzuetan on, bestetan mezu gaitz
(gainduenezko barne mindura),
ahantzi nahi nuke, gaur, gauza anitz.

Bidegile nauzu, erromes bakan
zeren ez dakit, zehazki, zer naizen,
benaz, ilun zaida norantza noan.

Sarri, maitasun ezposible baten
ostean nabila, ero, jitoan,
ederra niretzat oztopo goren.

Kontrakoen borroka

Onartuz ta ukatuz -eta alderantziz-
urduri daukat barrualde eroa
fedearen atziz uko gaiztoa,
ene bizia zalantzetan hertsia.

Ez dakit (ba al dakit...?), ezin igarri
zelan izanen den giza geroa
zalantzaz baitut samin gaitzagoa,
ilunari ezin argirik jarri.

Nik nahi dena argi ikustea
gauzen zergatia ongi atxikiz,
zalantzarik inoiz ez ukaitea.

Baina, beste behin, barruak samin
zalantzaren jasoz hitz fingabea,
egia zer den ezin duda jakin.

Barnean daramat...

Barnean daramat, fermu, osoa
inoiz bukatzen ez zaidan katea,
bata bestearen elkar hartzeaz
bortitzagoa nik senidegoa.

Besteen ekintza baita nirea
deus ez delarik kate gabekoa
(soka beraren nauzu hildokoa...),
askoen indarrak fruitu hobea.

Elkarrean beha jardun ta bizi
batak besteari eskainiz leku,
bakar dabilanak duke on gutxi.

Ni-ak *gure*-an bere indar ta kabu
elkartasunaren eskua hatziz,
behar dugu umilki taldera bildu.

Galdera berriak

Giza funtsaren aitzinean natza,
huts naizela ote dakit zer naizen?
Osoa al nauzu ala ezereza?
Ez, ezer ez nauzu zalantza baizen.

Ausaz, Jainkoaren susmo ta hatsa
ene barruan garbi ta nabarmen
atal garela bata-bestearen,
baina hori ez hain ulerterreza.

Ez, ez, barnean hutsa baino ez naiz
eta behar dut hutsune hau bete
bere izatearen emaitza handiz.

Oroa denak nazala, arren, hase
utsune honi eskainiz funts anitz,
ez nadila izan osoaren gabe.

Lur bilutsa naiz

Lur bilutsa naiz, lur zekena nauzu,
lurrean natza gaisorik banengo
bezala; halere, lurra uzteko izu
nik materia baitut barrenago.

Bidean nabil, bidetik natortzu
norantza noan ziur jakin gabe,
bihotzak barruan arnas espatsu,
pentsatzeak berak dagida kalte.

Bilakatu zait gaitz on zitzaidana,
oroimenean jaiki susmo-pila
arimarentzat galpidezko zama.

Heriotza al dut barne katramila
hurbil dudalako, ausaz, azkena,
beti itaun gaitzen ostetik nabila.

Oroiak

Huntza baizinan heltzen nauzu sendo
zalantza hutsal guztitatik haruntz,
bihotzean zaitut sendo eta irmo,
entzuidazu, arren, ta ez nazazu utz.

Joan zinen, baina oraindik gozo
diharduzu barne hau maite ukituz,
gaur hurbilekoa zaitut nik oso,
behin hotz zena egun da barne-suz.

Beste behin, heldu eta atzemanenez,
nahi zaitut sendo ta bizkor senti,
zurea nigan susma ezinbestez.

Halabaina, beldur nauzu, oraindik,
lehena geroak baietezake ezets
guztia, berriro, hutsean utziz.

Asetasuna

Sentitzen dut hatsa, gauzen argia,
lurrak barnean duen umodura
-hasezko sentipen kutsakor hura-,
nire izana, zinez, beteegia.

Begi ilun hauek gauzetan jalgiak
edozein argiren dira adimendun,
naturak ba du soaz zertan jardun,
argia nire zentzunen egia.

Ikusia ausnartuz dagit bidea
aintzinakoen jasoaz laztana,
ederraren bilduz dei fingabea.

Jakin behar dut begioi emana
behin eskainita geldi gozatzea,
guztia dakidanemaitz gorena.

Doinuaren landetan...

(Tchakoski)

Notak -neska baten bailiran gerri-
dardar dabiltz goruntz eta beheruntz
nola zumarren enborrean huntz
ilun-berdostaren barne izerdia.

Notak igotzen, hausten, biltzen dira
soin gazte baten dardara bihurritz
-entzunak uhin baten mugida anitz-,
dena leun, gozo ene belarrira.

Musika eme gora ta behera,
batzuetan epel, bestetan gori
sentimen sakon baten sen gelberaz.

Bai, notak jalgitzen dira txit guri
-ur gisa isurtzen entzumen-harira-,
aih, belarriok zenbateko sari!

Atzeman nai zaituztet

Atzeman nahi zaituztet maitekor
behekoak eta goikoak lotuz,
ezer ez nigan mutu ta entzungor
notak baidatozkit eme eta biluts,
goi ta beheak bereiztea zail hor
ederra baitabil oro bultzatuz.

Gogoetazko printzak

Misterioa eta
gauzen gailurra
ari zait, urra ta urra,
egiten meta.

Misterioak eme
goi-hitzak ditu,
nahi nuke askatu
hitz hoién sare.

Osoa zaida biluts,
barnekoa argi,
haren ederra ukituz
zenbat gozo nik...

Muga denak utzita
osoa hurbil,
oro-ak nigan zita,
gozamen umil.

Maite nituenak

Maite nituenak zaizkida eten,
ingurukoak oro itsu itzuli
-behingo jazkiak zarpil huts kausi-,
geroa ez dakit zer izanen den.

Ez nuke nahi presa gaitzez korri,
ezta umetakoak arin ahantzi
-aspaldikoa den oroz erantzi-,
zaharrak nahi nik gaurkoan jarri.

Oraina, ordea, arin doakit,
errekako urak itzulirik ez du,
lehenera ihesa zaida alferrik.

Halere, nintzen lehenean sortu
errekak nahi baitu gora itzuli,
orainak aintzinan bere sostengu.

Heldu zaidana gozo

Heldua zaidana gozo,
etorria goren,
zoriontsu naiz oso
ez bainuen lehen
opari hain lerdin...

Natura

Natura -ongi dakizu-
zurekin eme nabiltzu
bide berean,
nahiz, atzo urrun ninduzun
goaz batean,
eder beraren gosean.

Bai, berriz, biok batera
ederra jasoz gogara,
nago zurean
-zatozkit gozo nirera-,
biok gaitean
izate beraren atal.

Ikusia nik gozagai,
jasanikoa on garai,
zara onbera,
begi bion sari zatzait,
nik nire xera
emana zure ederrera...

Galdezka berriro

Udazken-erdi hontan
nagozu, berriz, triste,
margo horizko maldan
nola nik min hainbeste,
esaidazu birritan
zergatik zauden baldan...

Nabil (eta zabilkit)
elkarganako minez,
bihotzak mila aitzaki
barneko atsekabez,
saminetik nik aski
nahiz minik nahi ez...

Joan zinaden...

Joan zinaden
ta ez itzuli,
zergatik joan
bide ezkutuan
deus esan barik,
utziz ni triste...

Zergatik, esan,
joan zinen hotz,
zer zenun baitan
uzteko nigan
samin hain mingots,
tristurazko hots...

B.- ITURRIAREN JARIOTIK

Esan, nondik joan zan...

Esan, nondik joan zan,
zein bidetik iragan
-agian, itsasotik?-
urruneko uretara,
ez dakit non dagoan,
nagozu desgogara
(orain mindura dut nik
kanpo eta barnetik),
bera zen net ederra,
esan, nondik joan zan,
zein bidetik iragan...

Amak semeari

Semea, nigan zaitut, zu neu zera,
odol honetatik oro damaizut,
nahiz ez jakin zer garen ni ta zu
biok dugu gaur batasun bat-bera.

Niri loturik zoaz edonora
odol honetatik hartuaz zuku
(sabel hau zuretzat babes adeitsu...),
aterpe hoberik zuk ez eskura.

Sabel honetan, iturria iduri,
emana dizut odola fingabe,
zuregan naiz oso hustu ta isuri.

Maite zaitut nik baitzaituda erne
-nik bizia eman oparo zuri-,
beti izanen zara guztia nere.

Norantz joan da poeta...

Norantz joan da poeta,
norantz joan aieneka,
aih, aih, ez dakit zergatik
bihurtu den hain artega,
ezin dut, bada, jakin nik
nola dudan hainbat samin,
norantz joan da poeta,
norantz joan aieneka...

Bidean nabilelarik...

Bidean nabilelarik
hainbat gauza ikuskari
nahi nuke isilki
abesti gori
bat eskaini
(airoski
jalgi...),
aih, aih,
intziri
eder anitz
emeki isuriz
barnean isilik,
ze zu zara, prezeski,
bihotz honen gustagarri...

Hilerrian

Dena bihurtu zen isil,
jo zuten dangadak,
hamarrak jotzean zen hil...,
oroimen-hondarrak
geratu ziraden zintzil
tristeziak dar-dar,
gero joan ziren danak
aurpegiak zurbil...

Penazko iturri

Kanposantuak hotza
zure oroitaz,
kanposantuan isil
nire otoitza,
ah, isuri ta isuri
-eten gaberik-
ni ume bat bainintzan
penazko iturri...

Lagun bati

Hilerria datza loaren baitan,
hilobi barruan hezurak biluts
kate dularikahazmenaren huntz,
heriotzak mintzo makurra, bakan.

Altzifreen adar beltz-garaietan
itzal moreak... (aih,aih ez nazala utz
hilen oroipenak harago umezurtz),
joandakoen itzalak jostetan.

Joana barnean samingarri zait,
heriotzaren galde bertikalak
luzatzen dit gaur geroaren ezbai.

Arren, esna hadi lagun apala,
jaiki hadi, berriz, bizitzara alai
garai dezadan amets hain hutsala...

Ari naiz, ni ari...

Ari naiz, ni ari
penak esatari,
hitz ederrik aski
jalgi az ezteki,
ari naiz, ni ari
-bainintzan iturri-
hitzak, eten barik,
husten bihotz horri...

Oroigarri zenbait

Beldurak ditu oroimen galduak
barren errotan astiro xehetzen,
gauzetan, jada, itzalitako izen
zahar-horia herio-zantzuak.
Isilak biltzen du nire ingurua,
joana gerora zer izanen den
nabila beti galderak egiten,
halere nik ez erantzun zihurra.

Ahazturak barren-biltzen du oro,
izanak gerora ez beste funtsik,
nire asmo denak bailiran zero.

Iruditatik bizi naizelarik
arrazoiak nigan ez du oin sendo,
geroa zer den niretzat ez dakit...

Zakarrontziari

Ontzi apal zara, zatar, iluna,
zaborrez beterik zure sabel hitsa
ezerezkoa duzularik funtsa,
argi-dirdairik ez zuk, alajaina.

Sabel horretan pilatzen direnak
ez dira, benaz, ederrezko printza
-dotoreziatzko isla aberatsa-,
hauts baino ez zure itxura danak.

Ontzia lurrean datza botata
ezerezaren ikurra bailitzan,
umiltasunari oro itsasita.

Zakarrontziak, hala ere, baitan
gauza sotilen barren-ausnarketa,
umil izanik ere bikain baita.

Huntza bezala

Huntza baizinan
noa -eta zoaz- horman gora,
nik dakidana
osoro hutsala,
noa -eta zoaz-
galdera berdinak jaurtika
kezkak direla biran
gurpil baten antzean.

Geroan aurkituko ote zaitut?
Batzuetan,
oroimenak itzalita,
on eta samur zena
baitatik joanda
(eta gero, huntza bainintzan,
biziaren horman
egiten ni gora...),
eta, geroago, berriz
gauzen jitoan
-era noragabea-
ezaren itsasora
murgiltzen bakan...

Airean nola...

Airean nola hegaztia libre
-ur berdetan nola arraina xarmant-
bihotz berrituak hala arnas bikain,
suspertze berrien taupada betez.

Maitasunak, maiz, bide askea
ereingabekoa izanik sari
behin jaso gerora ongarri
gerta baidaiteske, ustegabea.

Hemendik ta handik, tximeleta antzo,
etengabeki ederraren nabil
bila, baina berak neri ez kaso.

Ederra barruan dadukat samin
ezina harago sentiarazoz,
nahi nuke, berriz, bera nire egin.

Oroigarriak

Lehenetara nahi dut etorri,
behin dastatua gero ez utzi,
-barruan gustu berri bat eutsi-
eskerra zor nik dei lehengoari.

Ene bizia, itsasoa iduri,
ekaitzen artean uher eta hotz,
barrenetan uhin harro bat jaszoz,
ekaitza zaida, berriz, zigorkari.

Hainbeste arazo eta ezbehar
gaitzen ostean, ia arnasestuka,
dut iragana, tamalez, galtzear.

Baina, ez nadin alfer has galdezka
zeren zentzua ez dut galdu behar,
ziur dena, beti, nabiltzu eska.

Oro zaida betea...

Oro zaida betea,
ori zaida gori,
oraina eta aintzina
niregan urduri,
bat zaida handiegi,
bestea lar txiki.
esan, norantza noa
(aih, benaz baneki...),
ez dut nahi izan handi,
ezta ere txiki...

Joan zinen

Iragan zinen (gero ez itzuli...),
aintzin lokarriak zaizkida eten,
ez zara, jadanik, zinena lehen,
mina agerian, berriz, didazu utzi.

Egun ez dudana aintzinan nuen,
orain ez denak izatea lehen
-aldi berean ezin hil ta bizi-,
une bakoitzak bere pairamen.

Sortua nauzu gizaki hilgarri,
hil behar badut zertarako jaio
orain-lehenek ez badute hari.

Jaiotzaren etsai azken herio,
"betiaren" grina dugula handi,
etzait atsegin esatea *adio*...

Gernikako haritza

Zure enbor gaitza betiro gorantz
erro sakonak sendo erakutsiz,
zuretaz nik, beste behin, goitar hitz
Euskal Herriaren duzulako hats.

Gorantz egitea ez da, noski, txantxa,
herri honen hatsa gizentzen zabiltz
zain sakonetik hartuz odol anitz,
zein mardul zure orri eta adatsak.

Ètsaiak nahi zu etzanarazi
zure gerria jo eta erasoz,
baina guk ezin halakorik utzi.

Kolpea zenbat eta gogorrago jo
gaitzagoa zure adarren hesi,
kolpeez jartzen zara harroago.

Erronkariko azken euskaldunari

Euskara zuregan, jada, arrotz,
euskal mintzoa zeharo galduta,
aintzin erroak ihar eta hilotz
euskaldun zinenetz duzularik duda.

Mendez-mendetako mintzaira arrunta
Erronkarin, jada, kanpotar ele,
erdara baino ez zuk ulerbide
etxekoa bait zaizu arrotz gerta.

Nafarroa, euskal aintzin mintzaira
zure ezpainetan, egun, errauts hutsa,
noiz egin behar duzu, berriz, gora?

Erdara zaizu ahoari hertsu
etxean arrotz baizinan gustora,
erroak galdurik nola zabilta?

C.- GALDEREN BARATZEAN

Heriotzaren mugan

Mugan ta ez-mugan berriro nabil
geroaz eginez hainbeste galde,
ez nuke nahi itzali, ezta hil,
bizirik iraun baino joan gabe.

Tamalez, urrun zena gaur zait hurbil,
gerta zaitzadake -bizian orde-
heriotzean egitea murgil,
gizonok beterik hutsune batez.

Hutsaz dezaket ukitu osoa,
hutsetik osora naiteke joan
Jaungoikoaren onartuz zeroa.

Nire eza, bada, daiteke guzti izan,
ezdeus hau jantzi gerora oroaz
hutsa dadin gerta oso niregan.

Barreanean

Barnean leial zaitut, en e fede,
nahiz nigan duda daitekeen sor
bihotzak ustea sendo ta gotor
sinestun bainauzu zalantzarik gabe.

Hautzarokoak orain erabe,
geroari buruz ez nauzu ezkor
-fedea deus ez arrazoiari zor-,
Federik bada arrazoirik gabe.

Badakit, egi osorik ez dela
ezta osoa den dudarik; nigan
beti funtsezkoa aintzin fedea.

Zer dakida nik... Al dakit zer dudan?
Nahiz onartu hau, nahiz bestea
bietan dezaket osora joan.

Sinetsi nahi

Baina, zer daiteke ukan, sinetsi
oro baldin bada deusa ta eza
(gizonak ezin al du ezer hertsat?),
nahi nuke, soilik, ziur dena atzi.

Ez bada ziur hala uste dudana,
bego, halere, fermu eta geldi
sinestea nigan, komenigarri
baita onartzea ez-ezaguna.

Zerbait atzi behar, zerbait heldu
jarraitzearren bizitzaren lege
ez dezadan ukan ezeren damu.

Senaren gainetik fedea badu
zentzu sendoa graziari esker,
ikusten ez denaz sinestun nauzu.

Bazaren -eta ez zaren-...

Bazaren -eta ez zaren- Jainkoa,
arren, entzun nire egungo oihua
(noiztikan duda nik zure zantzua?),
Zugan ezatik izanera noa.

Nahi nuke heldu zure osoa,
Jainkotasun horren atzi zantzua
-harago sentitu sen guztizkoa-
arimari itsatsiz susmo goikoa.

Benaz, galanta zara, izugarria,
baina, batzutan, handitasun hori
zaida ez-ezagun, apal, txikia.

Mintzoak mintzo huts dira, badakit
non kausitzen den bion mugarria
hutsa ta osoa bat direlarik.

D.- PAISAIA BERRIAK

Paisaia enea...

Paisaia enea,
zutaz hasea
bidetatik noa,
zara emea,
zara gozoa...

Aizkorri

Zure gailurrak jotzen du goi-muga,
Heltzen paisaiaren teilatu goren
(esan, hain altua al zinen lehen?),
beheko ibarrak gorakoen gura.

Gorantz luzatzen zara; ez dut duda
igo-beharraren duzula asperen,
gora ta gorago zabiltza goien,
harro zarela ezin da ez uka.

Aizkorri, zara goi-geologia,
harkaitz harri harro, arroka biluts,
Jainkoak behin zutik ezarria.

Geografia hain gotor eta huts
beste inon ez hainbegiztagarria,
zu etengabne dagizu goruntz.

Kantauri itsasoa

Igeldo menditik nago, berriro, so
itsasorantz oro zaidala zabal
(nork lezake bera bi besotan har?),
zabaldura hain zabalaz nik gozo.

Luzadura huts zara, ene itsaso,
zuregan uhinak mendi bailiran
jaikitzen dira apalduaz muga,
begiok berde gaitzen eraso.

Euskal itsasoa aratz ta handi
Jainkoa bezain erraldoi dela, ausaz,
handiak txiki izaten ez daki.

Nahi nuke egin bat zabal zureaz,
Jainkoa baizinan zuga isuri,
urek eta nik dezagun elkar antz.

Arga ibaia

Argaren bidea oro luzea,
berak biltzen dit barneko bertsoa
euskal airetan osoro ehoa,
Argak eskaintzen niri hats hezea.

Menditik jaisten zara -isil ta eme-
Nafarroaren bilatuz hegoa
lurren duzula adiskidegoa,
zure azala beti hotz, berdea.

Baina, zoritxarrez, hegoan zaizu
galtzen euskarazko hainbat hitz eder,
jada, e duzula hitzen zuk ez kutsu.

Mendirantz, arren, berriz itzul zaitez
euskal doinuen gustatzeko oihartzun,
biltzeko osoro euskal hitzen hatsez...

Kantu nagiak

Ortze urdinaren alturan
bihotzak eder-lotura,
musikaren gozagarritz
naturak dagit eme hitz,
bai, hau da amets nuen hura...

Gaua jausten zait bilutsik
bidaide on dudalarik
(ah, bere itzalen hitz beltza
ta nire ametsen eza...),
gauak mindura disuri...

Zeru-ertzean hilargi
eder-printzak dirdirari
-zergatik, esan, zabilta
mindurazkoa den hitzaz?-
gaua gelbera ta nagi...

Kopla gaitzak Nafarroari

(1970. urtean)

Euskara da hilbera
arratsa bailitzan,
euskarak Nafarroan
etorkizun gaitza.

Nafarroaren hatsak
oparo ardura,
euskara arin hilzori
ta inork ez mindura.

-*“Qué más da si se muere,
no nos es menester...”*,
euskararen geroak
ez balio ezer?

Nafarroan egunak
arratsa disuri,
zergatik ez da zugan
beltza itzultzen zuri...?

Otsabio mendiari (Lizartzan)

Goiko hodeietan, ortzetik hurbil,
katedral harro zara goi-alturan,
zenbatago zu lainoetan gora
hainbatago nik lur apalaren min.

Otsabio maite, hodeien lagun
ikusten zaitut, beti zut ta sendo,
itsas-olatua baizinan harro
jaikitzen zara lur hontatik urrun.

Arratsa bilusten zuregan otzan
handi zarela, berealdikoa,
zure alturak mugarik ez goian.

Goidura hodeien bidetik doa
mendiak nahi ez duela etzan,
Otsabio beti garaia goa.

Donostia

Izar zara, ilargi, printz, harribitxi,
onix, zafiro, urre eder ta zilar,
metal guztiak daitezke hor igar
zure soinak baitu eder larregi.

Ur urdinen soina gozo atxikiz
itsasoak biltzen zaitu gogara
(ah, begitan zenbat argi-dardara...),
halako ederra ezin dut etsi.

Urrundik jende anitz zure hatsez
mozkortzera -zure jabe izatera-,
ez, ez, halakorik ez daiteke ezets.

Eta, oraindik, xaspe, marfil zera,
hartzuri distirant ta marmore beltz,
hondarra bera zuregan urre da.

Berriro nator...

Berriro nator, ene Nafarroa,
zure lur zabal, irekietara
-ederra non den harantz nik joera...-,
zure argiz nauzu haseagoa.

Aspaldidanik ene begiotan
zure zelai, baso, ibaien hatsa
-hain atsegin zaidan goi-emaitza-,
zuregan hasea gaur nik, benetan.

Argak ta Arakil-ek naute eme biltzen
mila oroipen berrituz gogoan,
bere uren leloak anitz gozamen.

Ibai bietan eder eta otzan
euskal paisaia ortzea ispilatzen,
urek naramate gozo altzoan.

Udazkenean

Barne gelatan, urtez-urte, egosten
etorriko ederrak nau ukitu,
begi irekiok kolorez mozkortu,
euskal paisaiaren daukat miresmen.

Ederraren hitza guztiz bortitza
begiztatua zaidalarik gozo
-bere soinera, etengabe, ni so-,
atsegin hontaz bete nik bihotza.

Urrian urre isuriak bazter
guztiak ditu jazten eder-gaiaz,
izadi hau ez zen lehen hain lerden.

Naturak lortu du ase garaia
fruitu gizenez baita dena leher,
dasta dezadan emaitz hain alaia.

Argaren ur-hildoa

Ur hotzen hildoa, uren bidea
alkatxofadi ta gari artean,
zenbatago ni hegorantza joan
hainbatago nik sentimen asean.

Ur gardenetan soroek ispilu,
landetan gariek urrezko meta,
ekaina udarantz gizen doa eta
zentuok uztaren asete ondu.

Ibai-bazterretan zumar luzeak
etengabe gorantz zerua atxikiz,
ibaialde dena urrez jantzirik
berpizte berri baten azkureaz.

Landa luzetan Argak anitz amets
Ebro handia bidaide duela,
oroipen zaharren gurpil umelak
eme dio : "arren, geldi zaitetz!".

Inguruan oro ugaltasun-bide,
urak doazi emarien dantzari
"ene ibaia, oro dasta dezadan,
arren, ez zaitetz azkartu hainbeste...".

Arga berdeak darama berekin
ur gardenezko eskaintza lerdana,
uhinetan loturik orain-lehenak
uztaren bilatuz goitar etekin.

Zaraitzu ibaia

Zaraitzu ibaiak urbegi berdea
doazelarik bere urak beherantz
nire barnearen erakutsiz antz,
laztantzen nau leun euskal paisajeak.

Ibai ertzean zumar makur-beltzak
erroak sendo ta enborra bipil
urei esanez ez dula nahi hil,
bihotz umilak barrunbea kezka.

Uraren joanak izu baldana
jaisten delako mendian behera,
ni ere udazkenez bildua dana.

Ur oztin-gardenak behe joeraz
tristura gaitza isurtzen nigana,
ene ibaia, noiz geldituko zera?

Uraren musika

Uraren musika
neskatila iduri
(zerk dizu min zuri?)
beherantz korrika.

Ur gardenak, isil,
zer egin ez daki,
dudarik du aski,
zu ihes zergatik... ?

Ni ere noa isil,
ez dakida norantz
ta dutanitz zalantz,
bihotz hau txit zurbil.

Aintzira

Aintzirak asmoak ditu,
ur geldian sahatsak
zintzilik bere adatsak,
lakua arrats-ispilu.

Sarri nator zuregana
uretan murgiltzera,
bihotz hau da samurbera
zure izateko dana.

Nahiz ta zu egon urrun
ni nauzu net hurbil
-biok gara izaki berdin-,
ah, maitasunaren leun!

Hutsaren gunea

(Oteiza-ri)

*Harrian duzu, trebeki,
landu hatz,
sortu antz,
sustatu hats,
ah, harriaren mirari!*

Hiru lerro adiskide
bat bestetik hurre
hutsari emanaz bide,
hirurak *hutsari*
eskaintzen eder-botere.

Bihurgunearen molde
lerroan zut ta solte
hutsa-ren bilatuz hede,
hirurak *hutsari*
eskaintzen eder-botere.

Oteizak goitar sorkunde
harrian itsatsiz kolpe
pneuma bizkor baten oldez,
hirurak *hutsari*
eskaintzen eder-botere.

*Harrian duzu, trebeki,
landu hats,
sortu antz,
sustatu hats,
ah, harriaren mirari!*

Oteiza-ren lerroari

Ziztu, mugimendu zera,
gorantza doan ezpata,
tximistaren goi-aiherra,
gerarazi ezin eta
dar-dar dagien josteta,
zera ibaien zabalera,
itsaso otzan-ederbera,
lerro ausarten hizketa...

Do Carmo-ren erromanikoa

(Portugal)

Hezurdura huts da gurutzeria
lurrikara larri baten ondoren,
halabaina zutik eta nabarmen
romanikoaren dotorezia.

Do Carmo umilaren hondamendiak
begiztagarri hainbat koska larden
-ederraren baita ikusgai goren-,
leuntzen nau guztiz bertan ikusiak.

Halako ederra biltzerakoan
begiok ziztada sakon-samintsu,
kiribiloak mintzoz ene soan.

Zergatik zara lurrerantz amildu
abiada handiz jaisterakoan,
arren, berriro zaitea zutitu.